

МОЖЛИВОСТІ ІНТЕРНЕТ-ПРОЄКТУВАННЯ ЯК ЗАСОБУ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ МЕДИЦИНИ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2. Volosyuk, M. (2018). Symbolika koloriv ikony. Nauka i zhyttya: suchasni tendentsiyi, intehratsiya u svitovu naukovu dumku [Symbolism of the colors of the icon. Science and life: modern trends, integration into world scientific thought]. pp. 63–65. [in Ukrainian].
3. Gubal, B. (2011). Kompozytsiya v dyzayni. Odbo-, dvo- i tryvymirnyy prostir [Composition in design. One-, two- and three-dimensional space]. A textbook. For ed. E.A. Antonovich. Ternopil, 240 p. [in Ukrainian].
4. Dekoratyvno-uzhytkove mystetstvo (2000). [Decorative and applied arts]. Dictionary. (Ed.). J.P. Zapasko. Lviv, 364 p. [in Ukrainian].
5. Dyzaun. Slovnyk-dovidnyk (2010). [Design. Dictionary-reference. Institute of Contemporary Art Problems of the National Academy of Sciences of Ukraine]. (Ed.). E. Yakovleva. Kyiv, 384 p. [in Ukrainian].
6. Kryzhanska, O. (2001). Yakym buvaye chervone? Synonimichni koloronazvy v ukraïniskiy movi [What is red like? Synonymous color names in the Ukrainian language]. No. 2 (24) pp. 22–24. [in Ukrainian].
7. Pechenyuk, T. (2010). Koloroznavstvo [Color science]. *Textbook for students*. Kyiv, 192 p. [in Ukrainian].
8. Pryshchenko, S. (2010). Koloroznavstvo [Color science]. *A textbook*. (Ed.). E.A. Antonovich. Kyiv, 334 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 09.02.2021

УДК 378.147.227

DOI:

Василь Гуменюк, кандидат педагогічних наук,
в. о. доцента кафедри медицини катастроф та військової медицини
Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

МОЖЛИВОСТІ ІНТЕРНЕТ-ПРОЄКТУВАННЯ ЯК ЗАСОБУ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ МЕДИЦИНИ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У сучасних умовах студенти закладів вищої медичної освіти вже не просто пасивно сприймають нову інформацію з мережі Інтернет, а й є активними суб'єктами власної освіти і професійної діяльності. Це вимагає зміни підходу до організації підготовки майбутніх магістрів медицини до педагогічної діяльності і трансформації освітнього процесу з рівня "пасивного споживання" на рівень "активного перетворення інформації".

У межах статті розглянуто Інтернет-проекткування в контексті підготовки магістрів медицини до педагогічної діяльності як навчальний модуль, що дає змогу студентам-медикам оволодівати як професійними, так і загальнокультурними, надпрофесійними компетенціями, а викладачеві – здійснювати педагогічну супервізію діяльності студентів; має яскраво виражену спрямованість на вивчення, перетворення і вдосконалення студентами сучасного соціального Інтернет-середовища шляхом практичного застосування зазначених компетенцій.

Ключові слова: магістри медицини; Інтернет-проекткування; заклади вищої медичної освіти; підготовка до педагогічної діяльності.

Лім. 10.

Vasyl Humeniuk, Ph.D.(Pedagogy), the Officer-in-Charge of Associate Professor of the Catastrophe Medicine and Military Medicine Department of Lviv Danylo Halytskyi National Medical University

POSSIBILITIES OF INTERNET DESIGNING AS A MEAN OF TRAINING OF MASTERS OF MEDICINE FOR PEDAGOGICAL ACTIVITY

In modern conditions students of higher medical education institutions not only passively perceive new information from the Internet, but are also active subjects of their own education and professional activity. This requires a change in the approach to the organization of training of future masters of medicine for pedagogical activity and the transformation of the educational process from the level of "passive consumption" to the level of "active transformation of information".

The article considers Internet designing in the context of training masters of medicine for pedagogical activity as an educational module that allows medical students to master both professional and cultural, supra-professional competencies, and for the teacher – to carry out pedagogical supervision of the students' activity; has a strong focus on the study, transformation and improvement of the modern social Internet environment through the practical application of these competencies by students.

The key material result of Internet designing is an Internet resource that solves the stated social (professional) problem at the orientation stage. It is valuable for the development of modern Internet space, because it increases the share of useful content on the Internet. The personal results of the participants are also important. During the implementation of Internet projects, masters of medicine show initiative and independence, learn to organize their

own activities, creatively solve practical problems, improve skills of planning and goal setting, oral and written communication, gain experience of teamwork. Internet designing involves the use by masters of medicine of their own professional knowledge of pedagogical activity in real practice and forms an attitude to them not as "baggage", but as a living mean of achieving goals. That is, medical students consider the use of the Internet not only as an entertainment and information space, but also as a resource for self-realization, self-development and affirmation of their active life position.

Keywords: *masters of medicine; Internet design; institutions of higher medical education; training for pedagogical activity.*

Постановка проблеми. Для кожного суспільства в будь-який час проблема вдосконалення освітнього простору залишалася вкрай актуальною. У зв'язку з появою проблем абсолютно нового характеру і масштабу зростає потреба в кадрах належного рівня, які є найціннішим ресурсом кожної організації. У системі вищої медичної освіти відбувається підготовка кваліфікованих медичних кадрів (лікарів різних спеціальностей і провізорів), які багато в чому відповідають за зміцнення і збереження здоров'я суспільства і, як наслідок, рівня та якості життя. Тому вимоги до цієї системи більш високі. Водночас оновлення кадрового складу закладів вищої медичної освіти (ЗВМО) традиційно проводилося за рахунок випускників, які не мають спеціальної підготовки в сфері психології, педагогіки, андрагогіки, ігротехніки. Одним із шляхів виходу з такої ситуації є підготовка магістрів медицини до педагогічної діяльності.

Не менш важливим аспектом вдосконалення освітнього простору ЗВМО є використання зворотного зв'язку. Андрагогічна модель навчання передбачає спільне планування, проведення та оцінку освітнього процесу, пропонує конкретні механізми реалізації підходу [4, 65], що є одним із шляхів залучення всіх учасників як повноправних суб'єктів освітнього простору ЗВМО. Відтак, висока соціальна значущість діяльності лікаря-педагога, з одного боку, і відсутність науково обґрунтованої інтерпретації його педагогічної діяльності на всіх етапах професійного розвитку, з іншого, породжують теоретичну і практичну затребуваність вивчення цієї ключової фігури в системі медичної освіти.

Нині в Україні є значний потенціал до якісної інформатизації медичної освіти на всіх рівнях і залучення студентів до різних видів діяльності. У сучасних умовах значна частина ЗВМО проводять заняття не лише в очній формі, а й забезпечують взаємодію учасників освітнього процесу за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій (відеоконференції, вебінари, портали електронного навчання (e-learning), LMS, консультування і тестування в мережі Інтернет). Також у самому Інтернет-

просторі представлені численні й різноманітні матеріали для самостійної роботи студентів. Усе це дає підставу стверджувати, що Інтернет є освітнім середовищем, в якому будь-який студент має можливість задовольнити власну потребу в безперервній освіті.

Особливої актуальності такий стан справ набуває для магістрів медицини як майбутніх викладачів, адже саме їм належить виконувати педагогічну роль у навчанні й підготовці до професійної діяльності покоління, яке буде розв'язувати актуальні завдання системи охорони здоров'я. Постійне особистісне та професійне вдосконалення, зокрема за допомогою використання сучасних інформаційно-комунікативних технологій, є неодмінною умовою їхньої професійної спроможності.

Аналіз досліджень. Шляхи вдосконалення вищої медичної освіти в Україні та розвиток її змісту, професійних стандартів, системи організації в Україні та за кордоном розглянуто в наукових дослідженнях І. Геленко, Б. Криштопи, Л. Ковальчука, І. Радзівєвської, Я. Цехмістера; особливості реформування системи оцінювання якості знань студентів закладів вищої медичної освіти аналізували І. Булах, О. Волосовець, М. Мруга; підготовку майбутніх медиків, фундаментальні питання та технології професійної підготовки вивчали Т. Волосовець, В. Вороненко, М. Гжегоцький, Б. Зіменковський, Ю. П'ятницький. Ключові проблеми професійної підготовки студентів медичних спеціальностей, зокрема, в контексті компетентнісного підходу висвітлено в наукових пошуках О. Андрійчук, П. Бабенко, Н. Жуковської, К. Куренкової, С. Пудової та ін. Специфіка знаково-символьної реальності кіберта Інтернет-простору виокремлено у дослідженнях Є. Белінської, В. Беспалько, А. Горіної, А. Мудрика В. Ушакової та ін. Однак проблеми Інтернет-проекткування як технології навчання та засобу ефективного підготовки магістрів медицини до педагогічної діяльності із застосуванням можливостей мережі Інтернет не знайшли належного розгляду в наукових розвідках.

Мета статті полягає в обґрунтуванні ідеї про те, що технологія Інтернет-проекткування як засобу підготовки магістрів медицини до

педагогічної діяльності сприяє актуалізації професійно значущих компетенцій студентів; становленню суб'єктної позиції, підвищенню самоефективності й актуалізації рефлексії студентів; збільшенню частки ділового мотиву і мотиву самоствердження в мотиваційній структурі педагогічної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи відхід від консервативної парадигми вищої медичної освіти, відзначимо, що суспільство і ринок праці, зокрема, зацікавлені в компетентних магістрах медицини, готових до творчої діяльності, творчого перетворення навколишнього середовища, пошуку шляхів розв'язання сучасних соціальних і професійних проблем. Тому в сфері професійної підготовки магістрів медицини до педагогічної діяльності підвищена увага приділяється проєктній діяльності – засобу стимулювання активності, ініціативності та творчого мислення студентів. Це можливо завдяки властивому студентам-медикам високого інтелектуального та громадянського потенціалу, мобільності, відкритості до отримання знань і навичок. Нині студенти демонструють широту власних поглядів, вміння адаптуватися, пристосовуватися до умов мінливого світу [9, 84]. Водночас організація проєктної діяльності у закладах вищої медичної освіти передбачає не лише активність самих студентів, а й залучення до такого процесу викладачів.

Сенсовіризм стрижнем інформаційного соціуму є не інформація, а комунікація, тому ефективним засобом професійної підготовки магістрів медицини до педагогічної діяльності буде не стільки інформаційна діяльність в Інтернет-просторі, скільки кіберкомунікація (тобто здійснення Інтернет-проєктів). На нашу думку, використання мережі Інтернет у проєктній діяльності студентів гармонійно поєднує у собі ці активності. По-перше, в проєктній діяльності Інтернет використовується як джерело інформації (в процесі роботи авторам проєкту необхідно поповнювати власні знання). По-друге, Інтернет може стати майданчиком для оприлюднення інформації щодо особливостей самого процесу реалізації проєкту і досягнутих результатах. По-третє, мережа Інтернет використовується для організації Інтернет-проєктування і є простором для розробки Інтернет-проєктів. Цей напрям проєктної діяльності недостатньо освітлено у фаховій літературі.

Одне з найповніших визначень Інтернет-проєкту в контексті освіти дає М. Пайкуш, розглядаючи їх як освітні технології, що дають змогу учасникам розв'язувати навчальні (освітні)

завдання за допомогою організації власної діяльності в кооперації з партнерами і колегами (зокрема й з різних країн) і використанням ресурсів Інтернет. Його відмінною рисою, за словами автора, є наявність партнерів і необхідність координації їхніх зусиль з використанням засобів телекомунікації [5, 97]. Стосовно розробки проєктів, Інтернет доречно розглядати лише як засіб досягнення поставленої мети.

Визначаючи теоретичні та методичні засади освітньо-наукової підготовки магістрів в умовах масових відкритих дистанційних курсів, І. Бацуровська також окреслює Інтернет-проєкт процесуально як спільну творчу дослідницьку діяльність студентів – представників різних культур, організовану на основі комп'ютерних та мультимедійних технологій, що має загальну проблему, мету, узгоджені методи та способи розв'язання проблеми, спрямовану на досягнення спільного результату з його подальшою комп'ютерною презентацією [2, 205]. Інтернет-проєкт виконує важливу місію: відпрацювати механізм організації мережевої взаємодії в контексті освіти. Відтак, Інтернет-проєктування розглядаємо як динамічний процес, який передбачає безперервну взаємодію і взаємовплив його учасників один на одного.

У дослідженні процесу формування психолого-педагогічної компетентності викладача закладу вищої освіти в умовах магістратури, О. Гура використовує близький термін “веб-проєкт”, який, на думку автора, пов'язаний зі створенням студентами сайту, що дає змогу розв'язати цікаві, корисні та пов'язані з реальним життям завдання [3, 249]. Натомість М. Філоненко визначає Інтернет-проєкт як гнучкий педагогічний інструмент, який представлений значною різноманітністю способів організації та форм проведення та може бути використаний для розв'язання низки педагогічних завдань [7, 31]. Будь-які проєкти, що реалізуються в контексті освіти й передбачають використання мережі Інтернет, автор відносить до Інтернет-проєктів.

Представлені визначення можуть розкрити лише частину терміна “Інтернет-проєкт”. По-перше, технологія і діяльність – категорії процесуальні, отже, вони більше підходять для відображення поняття “Інтернет-проєктування”, ніж “Інтернет-проєкт” (результату, продукту Інтернет-проєктування). По-друге, не в усіх визначеннях присутня вказівка на специфіку проєкту як феномена. Незважаючи на те, що розглянуті визначення викликають критику, вони є прогресивними спробами виявлення сутності Інтернет-проєктування у контексті освіти.

Визначення дистанційного мультимедійного Інтернет-проєкту, зокрема, акцентує увагу на трьох особливостях проєктної діяльності з використанням мережі Інтернет: дистанційності, поетапності, спільності та колективному досягненні конкретного результату.

Проаналізувавши різні наукові праці і зробивши відповідні висновки, вважаємо, що необхідно уточнити наукове розуміння Інтернет-проєктування і розробити його визначення. З огляду на це виокремлюємо два види проєктів за функціями, що виконуються в них Інтернетом: проєкт, реалізований з використанням мережі Інтернет; Інтернет-проєкт, створений і реалізований в мережі Інтернет. У першому випадку проєктний продукт є об'єктом, подією або явищем, доступним іншим людям у реальному просторі. Тоді дистанційне спілкування авторів і публікація ними звітів про хід і підсумки такого проєкту в мережі Інтернет – не ознаки Інтернет-проєкту, а його супутні елементи. Тому в другому випадку Інтернет-проєкт – це самостійний Інтернет-ресурс (сайт, традиційний блог, фото- або відеоблог, група або сторінка в соціальній Інтернет-мережі тощо), який спершу створений і розробляється в Інтернеті. Водночас можлива взаємодія поза Інтернет-середовища є вторинною. Отже, в розглянуту сферу не входять проєкти, які виконують допоміжну роль і створені переважно з метою просування товарів, послуг, заходів реального простору (це велика частина рекламних спільнот, Інтернет-магазинів).

Основними критеріями, за якими відрізняється Інтернет-проєкт від іншого Інтернет-ресурсу є:

- 1) Інтернет-проєкт обмежений конкретною темою [1, 300];
- 2) в основі Інтернет-проєкту є соціальна і (або) професійна проблема, яка визначає мету. Водночас Інтернет-проєкт має або одноразово досягнути мету, або мету, яка постійно досягається. Таким чином, другим критерієм Інтернет-проєкту – наявність проблеми, цілей і цільової аудиторії;
- 3) систематизованість змісту. Інтернет-проєкт – не просто Інтернет-ресурс, що наповнюється уривчастими відомостями з тієї чи тієї тематики. Він повинен мати структуру, доступну та зручну для використання авторами і цільовою аудиторією, а також систему додавання матеріалів. Структура Інтернет-проєкту може вибудовуватися на основі сукупності тематичних розділів або організуватися за допомогою “хештегів” тощо. Кожен елемент його структури поповнюється інформацією в певному порядку та обсязі.
- 4) потенціал до якісного розвитку. Цей критерій відображає можливість появи нових цілей і функцій

Інтернет-проєкту з плином часу і в процесі його розвитку [6, 146].

Тепер розглянемо характеристики можливостей Інтернет-проєктування в підготовці магістрів медицини до педагогічної діяльності. Оскільки воно передбачає розв'язання студентами соціально значущих і професійних завдань у процесі спільної діяльності в Інтернет-середовищі, припускаємо, що завдяки йому відбувається професіоналізація мотивів використання ними Інтернету. Зокрема, на перший план виходить діловий мотив.

Особливого значення набуває і мотив самоствердження: на основі розробки Інтернет-проєкту студент транслює власну особистісну та професійну позицію для широкої аудиторії. Тому переконані, що Інтернет-проєктування одночасно охоплює елементи традиційної проєктної діяльності і пропонує більшу самостійність студентів у виконанні проєктних завдань, сприяє становленню їхньої суб'єктності, допомагає опанувати важливі компетенції. Окрім того, в процесі реалізації Інтернет-проєктів шляхом осмислення процесу і підсумків роботи підвищується рефлексивність магістрів медицини щодо педагогічної діяльності, завдяки досягненню позитивного результату – їхньої самоєфективності.

Визначивши, яким потенціалом володіє Інтернет-проєктування як засіб підготовки магістрів медицини до педагогічної діяльності, варто розкрити особливості його концепції та технології. Технологія Інтернет-проєктування як засіб підготовки магістрів медицини до педагогічної діяльності алгоритмічна за своєю формою і варіативна за змістом; організаційними умовами її реалізації є:

- 1) поетапність (підготовчий; ознайомчий; орієнтаційний; діяльнісний, що охоплює підетапи презентації ідеї, доповнення та корекції, підтримки функціонування Інтернет-проєктів; оціночно-рефлексивний етапи);
- 2) установка на професійне використання Інтернету магістрами медицини у виконанні навчальних Інтернет-проєктів;
- 3) орієнтація Інтернет-проєктування на актуалізацію професійно значущих компетенцій магістрів медицини і становлення їхньої суб'єктності;
- 4) суб'єкт-суб'єктне спілкування викладача зі студентами як у реальному середовищі, так і в кіберпросторі;
- 5) супервізорство викладача в реальному середовищі та в Інтернет-просторі з дотриманням основних принципів ділової кіберкомунікації

(регламентованості, залученості, фіксації, фасилітації, діалогу, проблематизації, рефлексії) [10, 7];

- цілеспрямована організація викладачем рефлексії студентів на кожному з етапів і підетапів виконання навчальних Інтернет-проектів.

Висновки. Сутність Інтернет-проекткування полягає у використанні Інтернету як простору досягнення освітніх цілей за допомогою онлайн і офлайн взаємодії студентів між собою і з викладачем, спрямованої на розробку конкретного продукту – сайту, сторінки в соціальній Інтернет-мережі, текстового, фото відеоблогу тощо – з метою розв'язання соціальної та/або професійної проблеми. Інтернет-проекткування допомагає розширити можливості зворотного зв'язку на діяльність магістрів медицини, залучати до процесу їхньої підготовки до педагогічної діяльності не лише викладачів, а й інших студентів, цільову аудиторію Інтернет-проекту. Інтернет-проект відрізняється від будь-якого іншого ресурсу мережі Інтернет за такими критеріями: обмеженість конкретною темою; наявність проблеми, цілей і цільової аудиторії; систематизованість змісту і потенціалу до якого розвитку. Освітній Інтернет-проект є значно більш публічним продуктом діяльності, ніж традиційний проект, оскільки представлений в Інтернет-середовищі й доступний значній кількості людей. Педагогічна доцільність використання Інтернет-проекткування в підготовці магістрів медицини до педагогічної діяльності забезпечує:

- актуалізацію професійно значущих компетенцій студентів (розуміння значущості педагогічної діяльності, готовність до її здійснення; готовність і здатність до самоосвіти і професійного саморозвитку; здатність до співпраці та роботи (організації роботи) в колективі; здатність до ефективної усної та письмової комунікації; здатність до просвітницької діяльності; здатність до постановки і вирішення професійних цілей і завдань (цілепокладання і планування); здатність до самоорганізації; здатність до застосування знань і вмінь на практиці; здатність до професійної рефлексії; володіння культурою інформаційно-комунікаційної діяльності (цифрова компетентність); здатність до реалізації проектів, організації та оцінки проектної діяльності студентів);

- актуалізацію навчально-пізнавальних, інформаційних, етичних, юридичних, комунікативних, деяких технічних і програмних кіберкомпетенцій магістрів медицини [8, 191];

- становлення суб'єктності, підвищення

рефлексивності та самоефективності студентів;

- професіоналізацію мотивів використання Інтернету студентами (підвищення частки ділового мотиву і мотиву професійного самоствердження в загальній мотиваційній структурі використання мережі Інтернет у майбутній педагогічній діяльності).

ЛІТЕРАТУРА

1. Артьомов І. В., Бондаренко В. Д., Ващук О. М. Філософія інтеграції: монографія. Ужгород: ЗакДУ, 2011. 544 с.

2. Бацуровська І. В. Теоретичні і методичні засади освітньо-наукової підготовки магістрів в умовах масових відкритих дистанційних курсів : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04. Житомир, 2019. 644 с.

3. Гура О. І. Теоретико-методологічні основи формування психолого-педагогічної компетентності викладача вищого навчального закладу в умовах магістратури : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Запоріжжя, 2008. 752 с.

4. Драч І. І. Андрагогічні засади підготовки магістрантів педагогіки вищої школи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер.: Педагогіка. Соціальна робота.* 2014. Вип. 33. С. 63–66.

5. Пайкуш М. А. Інтеграція природничонаукової та професійно-практичної підготовки майбутніх лікарів: теорія та практика : монографія. Львів: Ліга-Прес, 2018. 374 с.

6. Професійна освіта: андрагогічний підхід : монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2018. 452 с

7. Філоненко М. М. Методика викладання у вищій медичній школі на засадах компетентнісного підходу : метод. реком. для викл. та здобув. наук. ступеню доктора філософії (PhD) ВМ(Ф)НЗ України. Київ, 2016. 88 с.

8. Юдеева Т. В. Проблема социализации личности в современном информационном пространстве. *Ученые записки Крымского инженерно-педагогического университета. Сер.: Педагогика. Психология.* 2016. № 2 (4). С. 190–194.

9. Beltz J. A. Linguistic perspectives on the development of intercultural competence in telecollaboration. *Language Learning and Technology.* 2003. № 7 (2). P. 68–117.

10. Harris J. Educational Telecomputing Projects: Information Collections. *Computing Teacher Journal.* 2013. № 22 (7). P. 1–15.

REFERENCES

1. Artiomov, I. V., Bondarenko, V. D. &

Vashchuk, O. M. (2011). *Filosofiya intehratsiyi* [Philosophy of integration]. Uzhhorod, 544 p. [in Ukrainian].

2. Batsurovska, I. V. (2019). Teoretychni i metodychni zasady osvithnio-naukovoyi pidhotovky mahistriv v umovakh masovykh vidkrytykh dystantsiynykh kursiv [Theoretical and methodical bases of educational and scientific training of masters in the conditions of mass open distance courses]. *Doctor's thesis*. Zhytomyr, 644 p. [in Ukrainian].

3. Hura, O. I. (2008). Teoretyko-metodolohichni osnovy formuvannya psykholoho-pedahohichnoyi kompetentnosti vykladacha vyshchoho navchalnoho zakladu v umovakh mahistratury [Theoretical and methodological bases of formation of psychological and pedagogical competence of the teacher of higher educational institution in the conditions of a magistracy]. *Doctor's thesis*. Zaporizhzhia, 752 p. [in Ukrainian].

4. Drach, I. I. (2014). Andrahohichni zasady pidhotovky mahistrantiv pedahohiky vyshchoyi shkoly [Andragogical principles of training pedagogy masters of higher school]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Ser. : Pedagogy. Social work*. Vol. 33. pp. 63–66. [in Ukrainian].

5. Paykush, M. A. (2018). Intehratsiya pryrodnychonaukovoyi ta profesiyno-praktychnoyi pidhotovky maybutnikh likariv: teoriya ta praktyka : monohrafiya [Integration of natural science and professional-practical training of future doctors:

theory and practice : monograph]. Lviv, 374 p. [in Ukrainian].

6. Profesiyna osvita: andrahohichnyy pidkhid : monohrafiya [Vocational education: andragogic approach : monograph]. (Ed.). O. A. Dubaseniuk. Zhytomyr, 452 p. [in Ukrainian].

7. Filonenko, M. M. (2016). Metodyka vykladannya u vyshchiiy medychnyi shkoli na zasadakh kompetentnisnoho pidkhodu : metod. rekom. dlya vykl. ta zdobuv. nauk. stupenyu doktora filosofiyi (PhD) VM(F)NZ Ukrayiny [Methods of teaching in higher medical school on the basis of competence approach : method. recommendations for teachers and acquaintaries of scient. degree of Doctor of Philosophy (PhD) HM(Ph)EI of Ukraine]. Kyiv, 88 p. [in Ukrainian].

8. Yudeyeva, T. V. (2016). Problema sotsializatsii lichnosti v sovremennom informatsionnom prostranstve [The problem of personality socialization in the modern information space]. Scientific notes of the Crimean Engineering and Pedagogical University. Ser.: Pedagogy. Psychology. No. 2 (4). pp. 190–194. [in Russian].

9. Beltz, J.A. (2003). Linguistic perspectives on the development of intercultural competence in telecollaboration. *Language Learning and Technology*. No. 7 (2). pp. 68–117. [in English].

10. Harris, J. (2013). Educational Telecomputing Projects: Information Collections. *Computing Teacher Journal*. No. 22 (7). pp. 1–15. [in English].

Стаття надійшла до редакції 10.02.2021

“Успіх однієї відважної людини завжди спонукає до завзяття й мужності ціле покоління”.

Оноре де Бальзак
французький романіст і драматург

“Вчіться у вчора, живіть сьогодні, сподівайтесь на завтра. Головне – не припиняти задавати питання ... Ніколи не втрачайте священної допитливості”.

Альберт Ейнштейн
один із засновників сучасної теоретичної фізики, лауреат Нобелівської премії з фізики

“Навіть в суспільстві двох чоловік я неодмінно знайду, чому у них повчитися. Їх достоїнства я постараюся наслідувати, а на їх недоліках сам буду вчитися”.

Конфуцій
давньокитайський філософ

“Ніщо не буває рано, ніщо не буває пізно. Все буває вчасно”.

Конфуцій
давньокитайський філософ

